

Herdenking bombardement op Zeelst

Op 17 september 1944 startten de geallieerden de bevrijdingsoperatie Market Garden; het begin van de bevrijding van Zuid-Nederland. Op deze dag zijn bij een bombardement negentien doden gevallen op Cobbeek en in de Heuvelstraat. Deze slachtoffers worden ieder jaar op 17 september herdacht. Door het coronavirus was ook deze herdenking dit jaar zonder publiek. Daarom op deze themapagina's een verslag van de herdenking.

Toespraak burgemeester

De toespraak van burgemeester Marcel Delhez was van te voren opgenomen en werd op 17 september uitgezonden via de Lokale Omroep Veldhoven. De burgemeester stond stil bij de gebeurtenissen op die 17e september in 1944 en herdacht de slachtoffers. Ook ging hij in op het belang van het blijven vieren van de vrijheid en het blijven delen van de verhalen over de oorlog. Zodat we de vrijheid echt door kunnen geven.

Herdenking Meiveld

Burgemeester Marcel Delhez en enkele leden van de werkgroep Herdenkingen, Zeelst Schrijft Geschiedenis, scouting Sint Aloysius, het Onze Lieve Vrouwe Gilde en twee trompettisten van harmonie L'Union Fraternelle, verzamelden zich bij het monument 'Donderslag bij Heldere Hemel' op

het Meiveld. Vertegenwoordigers van Amnesty International en de Ambassade van Vrede ontstaken tijdens een korte en sobere bijeenkomst de Wereldvredevlam. Daarna betuigden burgemeester Delhez en de voorzitter van de werkgroep Herdenkingen 4 mei en 17 september hun respect bij een vooraf geplaatste krans. Namens de nabestaanden was ook vooraf een krans bij het monument geplaatst. Enkele leden van de scouting legden een roos tijdens het opnoemen van de namen van de slachtoffers. Onder tromgeroffel neigde het Gilde de vlag. Daarna was iedereen twee minuten stil en werd het 'Wilhelmus' gespeeld op de trompet.

Bijeenkomst begraafplaats

Na de bijeenkomst op het Meiveld was er nog een kort programma op het Zeelster kerkhof. Hier

liggen de slachtoffers van het bombardement. Namens de nabestaanden werd een krans gelegd. Na een minuut stilte neigde de vaandrig de gildevlag. Ten slotte speelden een gildebroeder en trompettist de 'Last Post'.

Organisatie herdenkingen

De werkgroep Herdenkingen Veldhoven 4 mei en 17 september organiseert ieder jaar de herdenkingen. Op www.veldhoven.nl/herdenkingen vindt u meer informatie.

Donderslag bij heldere hemel

*Ik kijk naar boven en geniet van de wereld om mij heen
De blauwe lucht, de zon op mijn gezicht
En als ik lang genoeg blijf kijken, wordt het donker
En kan ik genieten van de maan en de mooie sterren*

*Zo lang ik naar boven blijf kijken
Hoef ik niet te weten wat er eigenlijk om me heen gebeurt*

*Zo lang ik naar boven blijf kijken
Hoef ik niet te weten dat mensen het moeilijk hebben en
misschien ook wel mijn hulp nodig hebben*

Zo lang ik naar boven blijf kijken ...

*Met een donderslag bij heldere hemel
Wordt duidelijk gemaakt wat de realiteit is
We zijn in oorlog
En met één bom zijn negentien mensen gedood*

*Misschien als ik beter naar boven had gekeken
Had ik de bom zien aankomen en had ik deze negentien
mensen kunnen waarschuwen*

Elena Martinali,
Leerling mavo Sondervick College

Wat er gebeurde op 17 september

Een donderslag die nog steeds nadreunt

Op de zonnige ochtend van zondag 17 september 1944 werd de bevolking van het kerkdorp Zeelst opgeschrikt door een geallieerd bombardement. Bij dat bombardement vielen 19 burgerslachtoffers.

Market Garden

Die ochtend ging operatie Market Garden van start. Doel was om een weg te veroveren vanaf Leopoldsburg in België via onder andere Valkenswaard, Eindhoven, Son, Uden, Veghel naar Nijmegen en tenslotte over de Rijn in Arnhem.

De eerste brug

Met parachutisten moesten alle bruggen op de route tegelijkertijd veroverd en in handen gehouden worden tot de grondtroepen hen over de weg bereikten. De eerste brug op de route was die over het Wilhelminakanaal bij Son. De parachutisten zouden in hun trage transportvliegtuigen met gliders uit westelijke richting komen aanvliegen en dus in de buurt komen van vliegveld Welschap. Als het afweergeschut nog actief zou zijn op wat toen nog Fliogerhorst Eindhoven genoemd werd, zou dat kunnen leiden tot grote verliezen aan mensen en materieel. Om dit te voorkomen was besloten om enkele uren eerder het afweergeschut rond het vliegveld te bombarderen met fragmentatiebommen (splinterbommen). Het geschut raken was erg moeilijk, maar met dit type bommen kon de bemanning worden uitgeschakeld en zou het geschut ophouden.

Gewenning

In de weken en maanden voor 17 september 1944 was het vliegveld al vaak gebombardeerd. De startbanen en hangars waren toen het doelwit. Bij de bevolking was een gevoel van redelijke veiligheid ontstaan, want het gebeurde steeds van geringe hoogte, ver van het dorp. Deze keer was het anders. De doelen lagen verder van het

vliegveld, sommige zelfs bij buurtschappen, en het bombardement gebeurde van grote hoogte (5 km). Bommenwerpers, die niet goed konden aanvliegen en richten, deden een tweede poging en lieten na een extra rondje hun bommen een kwartier later los. Daardoor vielen er nog doden onder de mensen die hulp boden na het eerste bombardement. Per doel werden 180 bommen afgeworpen. Het is dan ook een wonder dat er buiten de 19 meestal zwaar verminkte doden nauwelijks gewonden waren.

Herinneren, herdenken en bewustwording

Na het bombardement werd ieder jaar op 17 september een mis opgedragen in de parochiekerk. Daarna volgde een herdenking op het kerkhof. Daarbij werd door de sprekers stilgestaan bij wat er was gebeurd. Verder was er weinig tijd voor bezinning. De wederopbouw vroeg de inzet van iedereen. Als nabestaande moest je maar 'sterk zijn' en hard werken. In aanloop naar de 70-jarige herdenking in 2014 ontstond vanuit de heemkundekring Zeelst Schrijft Geschiedenis het plan om te komen tot een monument voor de slachtoffers. De ideale plek zou het Meiveld in het Citycentrum zijn, vlak bij het gebied waar de meeste slachtoffers waren gevallen.

Dit monument, ontworpen en gemaakt door de kunstenaar Wil Dams, stelt een bliksemschicht voor en kreeg de naam: 'Een donderslag bij heldere hemel'. Het is een symbool voor het plotselinge karakter van het bombardement. Niemand zag het aankomen. Ook is een plaquette geplaatst met de namen en leeftijden van de slachtoffers.

Donderslag bij heldere hemel

*Als donderslag bij heldere hemel
Kwam de oorlog echt op gang
Als donderslag bij heldere hemel
Vechtend tegen de vijand, ontzettend bang*

*Als donderslag bij heldere hemel
Vonden vele soldaten de dood
Vechtend voor onze vrijheid
Kleurde de aarde rood*

*Als donderslag bij heldere hemel
Is er vrede in ons land
door al die dappere mensen
vechters voor vrijheid in ons land*

Norah Weistra,
Leerling mavo Sondervick College

